Id-Djalogi ta' de Soldanis

Qabel tibda taqra tajjeb li żżomm f'moħħok li de Soldanis juża dawn it-taqsiriet biex jindika min qed jitkellem:

D. *Domanda*
R. *Risposta*
V. *Visitatrice* jew *Visitatore*
P. *Padrona* jew *Padrone*

Dawn it-taqsiriet huma bit-Taljan għax il-ktieb li kienu se jidhru fih kien miktub bit-Taljan, l-ilsien uffiċjali ta' Malta fi żmienu.

Se ssib żewġ verżjonijiet ta' kull djalogu. Id-djalogi mlewna **bl-aħmar** huma miktuba bl-alfabett ta' de Soldanis, u dawk imlewna **bl-aħdar** huma miktuba bil-Malti Modern.

1. Djalogu bejn żewġ bdiewa fuq l-aħbarijiet

Fi żmien de Soldanis, l-aħbarijiet minn Malta kienu jdumu biex jaslu Għawdex, u l-Għawdxin kien ikollhom jistrieħu fuq min ikun reġa' ġie minn Malta. Minkejja l-qrubija fiżika bejn iż-żewġ gżejjer, l-Għawdxin xorta kienu jħossuhom iżolati.

Is-sultan – kif il-Maltin kienu jsejħu lill-Gran Mastru – li jissemma fid-djalogu huwa l-Gran Mastru Pinto.

Is-sultana hija xini Tork li marbuta magħha hemm ġrajja interessanti. Dan ix-xini kien qed ibaħħar fl-arċipelagu Grieg u wara li tefa' l-ankra u l-ekwipaġġ Tork niżel minn fuqu, l-ilsiera Nsara li kienu baqgħu fuq ix-xini ħatfuh u salpaw lejn Malta. Meta s-sultan Tork sar jaf, hedded li jaħbat għal Malta jekk ma jroddulux ix-xini. Il-Kavallieri ma ridux jitilquh minn taħt idejhom. Kemm it-Torok u kemm il-Maltin bdew iħejju ruħhom għat-taqbida, sakemm daħal fin-nofs is-sultan ta' Franza u xtara x-xini biex iroddu lit-Tork.

D. Sahha Scbini. mnein gei bdi el ghagla?
R. Alla j atielna. Gei men Malta daluakt.
D. Ghalhek ent fuk kattek
R. Sctarali eżied me nies!
D. entant scienghad men gdid fl-art l-ochra?
R. Kol min ghandu j esuielu, min ma ghandu scein j esta i sakki el hhas. domdt arba u ghiscrin sigha, ekla uahhda aghmelt, suietli fuk el patakka
D. min i mur f dar e nies, dejem i mur men tahht. Enti iakau ma konc tafu?
R. men ghair bsogn ma kontc n-ethharrek men Dari.
D. ghidli sce smait ghar ruhhek, ghaliesc ahhna hau, kat ma n esemghu Scein.
R. Elmahht e Sultan donnu uarda t eftahh. Rait e Sultana, u makbar u mesbahh ma hi, ma t challi hhasra, ghaliesc i enghat li t-arga mnein giet. E Sultan ta Franza be flusu i ochodha u i rodha lel sidha. min cha sc-cha! Uara el ferhh n-esmahhom i ghidu li igi el beki. Kem dmia,

kem git, kem nies, kollosc mar f hhakka ta ghain. dauk li dehru Signuri, keghdin jotolbu, kolha ghedhom marru fe Sachta. min mar elsir. min e żeueg, min siefer, u min baka.

D. Essa ghal fein t egbdelha?

R. Gha Dar li hi fe nadur

D. Sc gebt lil martek u l uliedek

R. U la mara u la ulied ghandi: kighet ma ommi ghgusa. lena f Malta, sci uihhet riet j ochtobli. ma nebża me nesa maltin, i edru sbiehh men barra, ghakar men geua, achiar geld men taghna li nafuhh, men chamsin Bakra maltia.

D. Saħħa, xbini. Mnejn ġej b'dil-għaġla?

R. Alla jagħtihielna. Ġej minn Malta dalwaqt.

D. Għalhekk int fuq qaddek.

R. X'tarali iżjed minn nies!

D. Intant, x'jingħad minn ġdid fl-art l-oħra?

R. Kull min għandu jiswielu, min ma għandu xejn jista' jsaqqi l-ħass. Domt erbgħa u għoxrin siegħa, ikla waħda għamilt, swietli fuq il-patakka.

D. Min imur f'dar in-nies, dejjem imur minn taħt. Inti jaqaw ma kontx tafu?

R. Mingħajr bżonn ma kontx nitħarrek minn dari.

D. Għidli xi smajt, għal ruħek, għaliex aħna hawn qatt ma nisimgħu xejn.

R. Ilmaħt is-Sultan donnu warda tiftaħ. Rajt is-Sultana, u makbar u misbaħ ma hi, ma tħalli ħasra, għaliex jingħad li terġa' mnejn ġiet. Is-Sultan ta' Franza bi flusu joħodha u jroddha lil sidha. Min ħa x'ħa! Wara l-ferħ nismagħhom jgħidu li jiġi l-biki. Kemm dmija, kemm ġid, kemm nies, kollox mar f'ħakka ta' għajn! Dawk li dehru sinjuri, qegħdin jitolbu, kollha għoddhom marru fis-saħta. Min mar ilsir, min iżżewweġ, min siefer, u min baqa'.

D. Issa għal fejn tiġbdilha?

R. Għad-dar li hi fin-Nadur.

D. X'ġibt lil martek u 'l uliedek?

R. U la mara u la wlied għandi: qiegħed ma' ommi għaġuża. Jiena f'Malta, xi wieħed ried joħtobli. 'Ma nibża' min-nisa Maltin, jidhru sbieħ minn barra, għakar minn ġewwa. Aħjar ġild minn tagħna li nafuh, minn ħamsin baqra Maltija.

2. Il-bidwi għaż-żwieġ

F'dan id-djalogu nsibu referenza għall-ilbies tan-nisa, bħalma hija l-manta. Fid-dizzjunarju tiegħu, de Soldanis ħallielna miktub li ma kienx hemm mara fil-Belt li ma kinitx tilbisha. Tissemma wkoll l-għonnella, li għad li darba kienet bajda, jew inkella ħadra fl-irħula, maż-żmien, sew fl-irħula u sew fl-ibliet saret sewda. Dwar iż-żarbun, ta' min jgħid li n-nisa tal-klassi l-għolja biss kienu jilbsuh. Dawk ta' klassi baxxa kienu jġorruh f'idhom u jilbsuh biss f'xi okkażjonijiet, bħal meta jidħlu l-knisja jew imorru l-Belt. Il-kumment "mur chudha mel Belt, u ghit li hi tighak martek" jikxef l-indipendenza li kellhom in-nisa Beltin u li kienet nieqsa fin-nisa tal-irħula, attitudni li lil xi rġiel kienet tnaffarhom. Wieħed ma jiskantax bin-nuqqas ta' ħeġġa ta' dan l-għażeb biex jiżżewweġ meta jikkunsidra li fit-tieni nofs tas-seklu tmintax ħafna ma kinux jiżżewġu.

D. ma baka żmien ta scein. żuieg Sceuk. e nesa iridu huma i ghamru b fehmethom, i hharsu lein Żeughom, meta i ridu menhom

R. Iek ne żeueg, men hhabba f hommi ghaliesc saret hhafna u ghakka. ghagla la kat kelli u la ghandi. Chatbuni uesk kat ma tait ueden. Sc naf nehhelsc flachar sci uehhla, men ghair hhsieb. nesmahhom i ghidu li kabel ma i enghakat e zuieg f dina e Digna, ikun maghmul fe Sema arbghin gornata kabel. Kieku ma e ridiesc la żaghżugha u la kbira, la sabihha u la kerha, ghaliesc ma kiekusc e rit nokghot en hharesha, n esctiek en ghammar kif alla jrit. mur chudha mel Belt, u ghit li hi tighak martek, au enkella gib min i akdiha, heilelha e żarbun, maktur lamtat, el manta. f kelma uahhda e ridha tighi uahhdi, ma husc tighi u ta Suk, e ridha tighi, ma husc ien tahha. ma jeniesc żaghżugh ezied sert be snien, u e kem e scaghar ma biediesc ischieb!

D. Alla jatik scorti taiba, u li e sib mara ghal kalbek, ghaliesc uesk n-ara Li żmien tbeddel. n-eftakar li e nesa dari i morru lepsin bel ghonnella baida ghal fuk, embaghad kienu i gibuha chadra, flachar men net seuda tal Burat, dana e zmien au Stamina au charir. Achdem ja ragel biesc tlebbes el mara!

R. u ghal hek el ghaks kollomkien. Alla I hennik.

D. Ma baqa' żmien ta' xejn. Żwieġ xewk. In-nisa jridu huma jamru b'fehmiethom, iħarsu lejn żewġhom, meta jridu minnhom.

R. Jekk niżżewweġ, minħabba f'ommi għaliex saret ħafna u għakka. Għaġla la qatt kelli u la għandi. Ħatbuni wisq, qatt ma tajt widen. X'naf neħilx fl-aħħar xi weħla, mingħajr ħsieb. Nismagħhom jgħidu li qabel ma jingħaqad iż-żwieġ f'dina d-dinja, ikun magħmul fis-sema erbgħin ġurnata qabel. Kieku ma rridhiex la żagħżugħa u la kbira, la sabiħa u la kerha, għaliex ma kikux irrid noqgħod inħarisha, nixtieq ingħammar kif Alla jrid. Mur ħudha mill-Belt, u għid li hi tiegħek martek, aw inkella ġib min jaqdiha, ħejjilha ż-żarbun, maktur lamtat, il-manta. F'kelma waħda, irridha tiegħi waħdi, ma hux tiegħi u tas-suq, irridha tiegħi, ma hux jien tagħha. Ma iniex żagħżugħ iżjed, sirt bis-snin, u ekemm ix-xagħar ma bediex jixhieb!

D. Alla jagħtik xorti tajba, u li ssib mara għal qalbek, għaliex wisq nara li ż-żmien tbiddel. Niftakar li n-nisa dari jmorru libsin bil-għonnella bajda għal fuq, imbagħad kienu jġibuha ħadra, fl-aħħar minn nett sewda tal-burat, dana ż-żmien aw stamina aw ħarir. Aħdem, ja raġel, biex tlibbes il-mara!

R. U għalhekk il-għaks kullimkien. Alla jhennik.

3. Bejn żewġ bdiewa fuq ix-xogħol tal-qoton

Fis-seklu tmintax it-tkabbir tal-qoton kien l-ikbar industrija f'Malta. Il-qoton kien jinżara' għall-aħħar ta' Mejju u jinġabar f'Settembru.

D. mnein gei?

R. me raba tighi.

D. Kif i mur el koton tighak

R. ghat ma bdeic en dom. donnu sabihh. El geuz entela. ma ne dauarsc ma n ebda en dom

D. Dina sena kolhhat j esta i nizzi chair l'alla u jeftachar bihh.

R. kelna bsogn. ghaliesc bihh jahhtieg en hhalsu lel Sid e raba, n-elbsu u nieklu kem git i gib Dal koton le nies. dari jenżara dak li sarsar, elum j etbejet, kol art t-aghmlu, u ma j entelefsc sceber art. el ghageb kif f sebghain art mkascra j etla tlet escbar u i ghammal el geus. Hhat ma jaf seua kem git t-aghmel l'art taghna. Ftit trap fiha, ma dik li fiha i gib git uesk. min kien j esta jaraha mit sena ilu, dak e zmien kolla blat, ellum kolha moksura, mseuja u mdemna. kol git uihhet jechu menha. Kat jakau t ebka mestriehha? f sena uahhda sci drabi, fein hem elma hia t-aghmel tliet ptan. Kif ma tritc li e raba jaghmel? men haun gei li el kbiela tant ghliet, u e semmen lel Sidhom. min kellu fe zmien chamsin scut tal kbiela e lum ghandu bl ankas mitein. E nies kotrot, el hhueiec ta lbies u ta l-ekel ghleu, u akkal sar el kera. hhniena t alla li n-estghu e nghiscu be hhueigna, u li l'art t-ati kem nieklu e Sena kolha!

D. Tabelhhak ghasc e Suk bel hhsceiesc u frott memli e sena kolha.

R. Dina hia barka t Alla.

D. Mnejn ġej?

R. Mir-raba' tiegħi.

D. Kif imur il-qoton tiegħek?

R. Għad ma bdejtx indomm. Donnu sabiħ. Il-ġewż imtela. Ma niddawwarx ma nibda ndomm.

D. Dina s-sena kulħadd jista' niżżi ħajr 'l Alla u jiftaħar bih.

R. Kellna bżonn. Għaliex bih jeħtieġ inħallsu lil sid ir-raba', nilbsu u nieklu. Kemm ġid iġib dal-qoton lin-nies! Dari jinżara' dak li sarsar, illum jitbejjet, kull art tagħmlu, u ma jintilifx xiber art. Il-għaġeb kif f'sebgħin art imqaxxra jitla' tlitt ixbar u jagħmel il-ġewż. Ħadd ma jaf sewwa kemm ġid tagħmel l-art tagħna. Ftit trab fiha, 'ma dik li fiha jġib ġid wisq. Min kien jista' jaraha mitt sena ilu, dak iż-żmien kollha blat, illum kollha miksura, imsewwija u mdemmna. Kull ġid wieħed jieħu minnha. Qatt jaqaw tibqa' mistrieħa? F'sena waħda, xi drabi, fejn hemm ilma hija tagħmel tliet btan. Kif ma tridx li r-raba' jagħmel? Minn hawn ġej li l-qbiela tant għoliet, u ssemmen lil sidhom. Min kellu fi żmien ħamsin skut tal-qbiela, illum għandu bl-anqas mitejn. In-nies kotrot, il-ħwejjeġ tal-lbies u tal-ikel għolew, u aqqal sar il-kera. Ħniena t'Alla li nistgħu ngħixu bi ħwejjiġna, u li l-art tagħti kemm nieklu s-sena kollha!

D. Tabilħaqq, għax is-suq bil-ħxejjex u frott mimli s-sena kollha.

R. Din hija barka t'Alla.

4. Fuq iż-żwieġ ta' tifel bidwi

Fi żmien dan id-djalogu kienet għadha d-drawwa li l-ġenituri jagħżlu lil min kellhom jiżżewġu wliedhom. Dan kien iseħħ biex il-ġenituri jaċċertaw li wliedhom ma jmorrux minn taħt. Meta kien jintlaħaq ftehim bejn il-ġenituri, it-tfajla kienet tibgħat maktur lill-ġuvni u dan kien jibagħtilha żewġ ħutiet, b'ċurkett f'ħalq waħda minnhom. Il-maktur kien jingħata biex ifakkar lill-għarus li issa li ta kelmtu ma jerġax lura minnha: kien simbolu tal-wegħda tiegħu u tal-impenn li daħal għalih. F'każ li xi ġuvni jkun xeħet għajnejh fuq xi tfajla, kien jitqabbad il-ħuttab. Iżda anki f'dan il-każ il-ġenituri tat-tfajla u tal-ġuvni kienu jiltaqgħu qabel ma jiltaqgħu wliedhom u jfittxu li jitkixxfu fuq min se jissieħeb f'familthom.

D. Geit ghandek scbini, ghandi en kelmek iek ma entis mescghul.

R. Ghaddi u merhhba bik, u okghod.

D. Kif t mur el mghalma?

R. Emmenni konna geijn fl emkien, li konna n-afu li ensibuk battal kieku geina

D. Darbochra gibha mighak, u e Tfal kif i morru

R. Taibin, huma el chtia li jena geit. ghandi Kuzza li tfarfret, kighet n-ahhsep ghaliha biesc en zeugha. Scein ma n-af el min niechodelha. Hia donna charufa fe Dar, biezla kem ghascra, ma el frot la isir trit t aktghu. kauja phhal Bakra.

D. Ien nafha, donna tepka ta Uarda. Lel min trit tochdelha, min chatabilek?

R. en nghidlek e seua, katihh chatbuha. Iena kif rasi marfugha biha, ma kiekusc e rit n-ati el ueden, sehhepti donna raddiena t enzonzognani biesc en zeuegha, ghaliesc hem l-ochrain ghadhom geijn, u koglium keghdin jakbżu. Fmin n-akbat ma nafsc Chatab uihhet malti, ichor men haun ara ftit sctghidli?

D. Sciaghmlu daun el ghożżieb

R. El malti i ghiduli li hu fuk Kattu. scnaf husc men dauk li men hhanut ietchol, u mnichor jochroc. e lum l embit, u loghob tal karti kolhhat iafhom. ma rit kieku Li techel la ma laghghab u la ma sci Scarrab, ghaliesc hhueigi i morru fel chala. Dak ta haun embaghat ent u jena nafuhh. Ghaseb ghadu zaghzugh, li ma kiensc i hhob e tverna, fein fiha kol tant j elghab el morra o gha tin o ghal Embit, u la mi kiensc uesk drabi jaghmel leilu e nharu kieku ma jeniesc n ahhseb

D. U ghidli e lum fein i sibu dak el ghazeb, men ghair emma. ahhna konna phhalu u zghazahh u ghożżieb ghal hek pkaina. Ghazeb jahhseb ta ghazeb, mezzeueg ta mezzeueg. Gei me nies Li t-esua, ghandu el git u ghandu el hhila. Usalna fe zmien li ma hemsc fein techtar. e zuieg phhal kara tuil uahhda tuila ochra mghauga, u phhal el chiar uahhda hhelua u ochra morra. mur rot e salib ghal ueccek, ghit el sehhebtek, sejahh el hhottab u fettesc orbot atihh el maktur u el chatem kabel ma j dejak kalbu u i mur scemkien ichor, u tebka phhal scems f nosenhar.

R. ma kiekusc tghit hhazin, ma kabel Sanguan li en dachal e tgham, u en semmen el majal el mara ma tchallinisc, ghaliesc trit ukol t hhehilha el mehba. ghandna ragun ma neferhhusc bel Bniet meta i siru phhal be Subien. Seira t-achlini u t nazza dari

D. Kellek t ahhseb kabel, martna ma ghamlusc hek, hek i aghmlulna uliedna.

R. meta hhak dini enkunu zghażagh phhal zghazagh nahhsbua. Alla i hennik.

D. Ġejt għandek, xbini, għandi nkellmek jekk ma intix mexgħul.

R. Għaddi u merħba bik, u oqgħod.

D. Kif tmur il-mgħallma?

R. Emminni, konna ġejjin flimkien, li konna nafu li nsibuk battal kieku ġejna.

D. Darb'oħra ġibha miegħek, u t-tfal kif imorru?

R. Tajbin, huma l-ħtija li jiena ġejt. Għandi Kuzza li tfarfret, qiegħed naħseb għaliha biex inżewwiġha. Xejn ma naf 'il min noħdilha. Hija donnha ħarufa fid-dar, bieżla kemm għaxra, 'ma l-frott la jsir trid taqtgħu. Qawwija bħal baqra.

D. Jien nafha, donnha tebqa ta' warda. Lil min trid toħdilha, min ħatabhielek?

R. Ngħidlek is-sewwa, qatigħ ħatbuha. Jiena kif rasi merfugħa biha, ma kikux irrid nagħti l-widen, seħibti donnha raddiena tiżżonżonjani biex inżewwiġha, għaliex hemm l-oħrajn

għadhom ġejjin, u kuljum qegħdin jaqbżu. F'min naqbad ma nafx. Ħatab wieħed Malti, ieħor minn hawn. Ara ftit x'tgħidli?

D. X'jagħmlu dawn il-għożżieb?

R. Il-Malti jgħiduli li hu fuq qaddu. X'naf hux minn dawk li minn ħanut jidħol, u mn'ieħor joħroġ. Illum l-inbid, u l-logħob tal-karti kulħadd jafhom. Ma rrid kieku li teħel la ma' lagħab u la ma' xi xarrab, għaliex ħwejġi jmorru fil-ħala. Dak ta' hawn, imbagħad, int u jiena nafuh. Għażeb għadu żagħżugħ, li ma kienx iħobb id-dverna, fejn fiha kultant jilgħab il-morra o għat-tin o għall-inbid, u li ma kienx wisq drabi jagħmel lejlu u nharu kieku ma iniex naħseb.

D. U għidli llum fejn issibu dak il-għażeb, mingħajr imma. Aħna konna bħalu u żgħażagħ u għożżieb għalhekk bqajna. Għażeb jaħseb ta' għażeb, miżżewweġ ta' miżżewweġ. Ġej min-nies li tiswa, għandu l-ġid u għandu l-ħila. Usalna fi żmien li ma hemmx fejn tiħtar. Iż-żwieġ bħall-qara' twil, waħda twila, oħra mgħawġa, u bħall-ħjar, waħda ħelwa u oħra morra. Mur rodd is-salib għal wiċċek, għid 'il seħibtek, sejjaħ il-ħuttab u fittex orbot, agħtih il-maktur u l-ħatem qabel ma jdejjaq qalbu u jmur xi mkien ieħor, u tibqa' bħal xemx f'nofsinhar.

R. Ma kikux tgħid ħażin, 'ma qabel San Ġwann li ndaħħal it-tgħam, u nsemmen il-majjal, il-mara ma tħallinix, għaliex trid ukoll tħejjilha l-meħba. Għandna raġun ma nifirħux bil-bniet meta jsiru bħal bis-subien. Sejra taħlini u tneżża' dari.

D. Kellek taħseb qabel, martna ma għamlux hekk, hekk jagħmlulna wliedna.

R. Meta, ħaqq dini, inkunu żgħażagħ bħal żgħażagħ naħsbuha. Alla jhennik.

5. Bejn kaċċatur u bidwi

Il-kaċċa tal-fenek kienet issir biex missirijietna jgħaddu daqsxejn ta' żmien, jaqilgħu x'jieklu u fl-istess waqt jipproteġu l-uċuħ tar-raba'. Għalkemm kienu joqtlu ħafna fniek, Malta qatt ma naqsu.

Interessanti r-referenza għad-djalett Naxxari li nsibu fil-bidu tad-djalogu. Fil-grammatika, de Soldanis jgħid li għalkemm Malta żgħira, id-djaletti tal-irħula jingħażlu minn xulxin.

D. O scbini ghal fein tegbdelha?

R. ghal Rahhli

D. Fein ent mnessel?

R. me nasciar

D. chseptu men kliemek

R. Hei ma husc ta ftit. Ent ghal fein bdaun el kliep u bdauna e nies

D. Sejer ghal fenek, u ghandi e nemes biesc e nemmeshom

R. Geit f-uak taieb, essa smait li ghadha uihhet phhalek kacciatur li cha fuk el chamsin. mur e nahha tal kbur el'hhut egbet ghal mellihha, u gha Torri l'ahhmar li essib.

D. Tghit challa scein u raihh

R. El mit kaddis. kat j entem dana e nesel chala kol ma Sap fuec l'art, ghat li dali dali i oktlu u jechdu. El kzira taghna jek t-aghmel tajeb el kont bein uahhda u ochra i enkatlu elf fenek koglium. ma tmursc ghal Liebri u ghal hhagel dak ekel?

D. Li kienu jenkabdu dauna kieku enchleu men di l'art. tritc t-escrob? Escrob men ghair elma, tritc el kargha?

R. Alla j atina e Sahha. ma ritc ezied ghaliesc i chauadli mochi.

D. en Sibusc elma gha Scorb dik e nahha?

R. Akla sctiekol. Sctescrob e sib e nescighat li j eskuk.

D. Hemsc kacciaturi ochra kabli

R. U ghasc hem t ebża li ma essipsc? mur mur. U jek ent u ghaddei t challili sci uihhet af, li n-af nieklu.

D. ghaliesc le. tritc sce hhagochra?

R. Alla i kauik. mur be sliema!

D. O xbini, għal fejn tiġbdilha?

R. Għal raħli.

D. Fejn int imnissel?

R.Min-Naxxar.

D. Ħsibtu minn kliemek.

R. Ħej, ma hux ta' ftit. Int għal fejn b'dawn il-klieb u b'dawna n-nies?

D. Sejjer għall-fenek, u għandi n-nemes biex innemmishom.

R. Ġejt f'waqt tajjeb, issa smajt li għadda wieħed bħalek kaċċatur li ħa fuq il-ħamsin. Mur in-naħa tal-Qbur il-Lhud, iġbed għall-Mellieħa, u għat-Torri l-Aħmar li ssib.

D. Tgħid ħalla xejn urajh?

R. Il-mitt qaddis! Qatt jintemm dana n-nisel? Ħela kulma sab f'wiċċ l-art, għad li dali dali joqtlu u jieħdu. Il-gżira tagħna, jekk tagħmel tajjeb il-kont, bejn waħda u oħra jinqatlu elf fenek kuljum. Ma tmurx għal-liebri u għall-ħaġel? Dak ikel!

D. Li kienu jinqabdu dawna kieku nħlew minn dil-art. Tridx tixrob? Ixrob mingħajr ilma, tridx il-qargħa?

R. Alla jagħtina s-saħħa. Ma rridx iżjed għaliex iħawwadli moħħi.

D. Insibux ilma għax-xorb dik in-naħa?

R. Aqla' x'tiekol. X'tixrob issib in-nixxigħat li jisquk.

D. Hemmx kaċċaturi oħra qabli?

R. U għax hemm tibża' li ma ssibx? Mur, mur. U jekk int u għaddej tħallili xi wieħed, afli naf nieklu.

D. Għaliex le! Tridx xi ħaġ'oħra?

R. Alla jqawwik! Mur bis-sliema!

6. Kumplimenti bejn in-nisa puliti meta jagħmlu żjara.

Iż-żjarat bejn in-nisa tal-klassi l-għolja kienu komuni ħafna fis-seklu tmintax. Ġeneralment dawn in-nisa kien ikollhom l-ilsiera tagħhom, aktarx Misilmin jew Afrikani. Id-diskors tan-nisa waqa' fuq it-Torok. Għad li l-Assedju l-Kbir kien ilu mitejn sena li għadda, il-biża' mit-Torok kien għadu jinħass. Dan kien dovut għal ġrajja li seħħet fl-1760 u li de Soldanis semma diġà fl-ewwel djalogu.

Il-belt il-ġdida li tissemma hija l-Forti Chambray, li nbniet fuq l-għolja ta' Ras it-Tafal, Għawdex. Is-swar tlestew fl-1761 iżda l-bini residenzjali baqa' ma nbeniex.

Għalkemm fid-djalogu ma jissemmiex li n-nisa tal-klassi l-għolja kienu jieħdu x-xogħol tal-idejn magħhom meta jiltaqgħu, jidher li kienu jmiddu jdejhom għax-xogħol, kif jidher mis-sentenza: "Hu kif enhu achiar el maghżel mel azzarin."

V. Sahha e Siġnuria Tighak

P. Sahha lilek Siġnura, merhha bik, u lel min mighak

Fatma chudelha el Mant, u el ghonnella

Daluakt Siġnura. Eia Siġnura Sitti, ati fideja el mant, jena netuihh. Gib haun el Ghonella biesc narfahha mal mant

V. Essa n-af fein jena, ghrekt uesk sa ma usalt, ghaliesc barra hemma el ghomma uesk. Emmenni ma flahhc nasal.

P. Nemnek ghasc ahhna haun mahhkurin be Scems, u el ghomma ma t onkosniesc.

Striehh, hem e Siggiet, okghot, challi n-estghallek ftit

V. n-af en ghidlek Li jena ghandi bsoġn

P. Chu l'ichor ghasc dak ghali ghalik

V. Kif trit, hhdeik n-okghot brihhet hek

P. ma n-estasc n-aghmel kif e rit, f kol uahhda e rit enkun jena, ghandi Ġhaisca jek ma en negkieżesc, ma t ethhareksc

V. Scein ma n estaghgeb, ghasc Tighi aghar menha

P. Chu l-engazzata u escrobha

V. ma en hhobsc ta Limunata, niechu men ta Leus

P. Scinhu li jenghad barra men gdid?

V. Dana e żmien e nies ma j etkelmusc hhlief fuk el megia ta Torok.

P. Tghid dal vieg, o dina e darba igu?

ma n-estasc nemmen kat li igu. Stambur uesk bghid men Malta. E Salib bażżieghi. kat ma ghamlu el prova meta chaduha maghna. Iafu e Torok kem dem carcru f dina l-art. Iestghu jaghmlulna e Deni, akbar ikun tahhom. Ahhna nesa li ma nestghusc en gibu l'armi i kolna en batu. Alla jaf fein ikolna n-enghalku. El ghalka ghalina huma e Torok. E Rgiel balla jesemghu u jarau, ahhna mghakes nesa n esemghu u ma narausc.

V. Hek hu. E tbatia kolha hi ghal nesa.

Hu kif enhu achiar el maghżel mel azzarin.

I kun kif alla i rit

P. Scein ma t ebża. E Slaten kolha maghna. el gran Tork j ahhseb u jara scinhu sejer jaghmel. Kolhhat cha l'Azzarin. e Suar mdaurin bel kannuni. e Sctut ezied u eżied. Ghaudesc kellet bel Belt gdida. Sa Kemmuna memlia bel Bronz u hhadid. Ien ma nemmensc li e Tork igi, ma ghandi fidi f Alla u f San Paul, li iek igi, i eftakar u ma i eftacharsc.

V. Hek hu. El Papa baghat ukol arba Scuieni, zeug Pinkotti, u mahhom kol git ghal malta, u kol ma hem bsogn kontra el ghadu.

Ochti seira e mur. Uasal el hhin. Fatma neuelli el Ghonnella u el mant, biesc e mur.

P. Ghala hek fisa!

V. Iedherlek fisa! Ɖallam.

P. Sctebża, hem e ɖaul tal kamar

V. En ghidlek. Uara l'ekel Żeugi irit e Leila phhal ma dari, imur idur daura, u n-ahhtieg en kun mighu, u e mur ghat li jena ghajena, ghasc biesc enghidha f-uahhda ma n-hhallisc

uahhdu, l'eżied ghasc be Leil. Ma daun e Rgiel trit t okghod mahhom be scemgha t escghel.

P. Tetkellem ma min hu mgarrab

Fatma Lebbesha. Seuilha el ghonnella. Keghedelha el pez f nofs gbinha.

Daluakt Siġnura. Seiehh el Ghaisca biesc Tghinni.

Ma t-afsc kem j ratba

Kollosc hhlest

V. Siġnura ruhhi en hhallilek e leil tajeb.

P. Buona sira. Alla igi mighak. Selli uesk gha Siġnur. Teddauarsc ma targa biesc t okghot. Darb-ochra eja ezied kmieni.

V. n-aghmel e dmir tighi biesc n-igi. Addiu.

V. Saħħa s-sinjurija tiegħek.

P. Saħħa lilek, sinjura, merħa bik, u lil min miegħek.

Fatma, ħudilha l-mant, u l-għonnella.

Dalwaqt, sinjura. Ejja, sinjura sidti, agħti f'idejja l-mant, jiena nitwih. Ġib hawn il-għonnella biex nerfagħha mal-mant.

V. Issa naf fejn jiena, għeriqt wisq sa ma wsalt, għaliex barra hemma l-għomma wisq. Emminni, ma flaħtx nasal.

P. Nemmnek għax aħna hawn maħqurin bix-xemx, u l-għomma ma tonqosniex.

Strieħ, hemm is-siġġijiet, oqgħod, ħalli nistgħallek ftit.

V. Naf ingħidlek li jiena għandi bżonn.

P. Ħu l-ieħor għax dak għoli għalik.

V. Kif trid, ħdejk noqgħod b'riħet hekk.

P. Ma nistax nagħmel kif irrid, f'kull waħda rrid inkun jiena, għandi Għajxa jekk ma nniggiżhiex, ma titħarrikx.

V. Xejn ma nistagħġeb, għax tiegħi agħar minnha.

P. Ħu l-inġazzata u ixrobha.

V. Ma nħobbx tal-luminata, nieħu minn tal-lewż.

P. X'inhu li jingħad barra minn ġdid?

V. Dana ż-żmien in-nies ma jitkellmux ħlief fuq il-miġja tat-Torok.

P. Tgħid dal-vjeġġ, o dina d-darba jiġu?

Ma nistax nemmen qatt li jiġu. Stambur wisq bgħid minn Malta. Is-Salib beżżiegħi. Qatt ma għamlu l-prova meta ħaduha magħna. Jafu t-Torok kemm demm ċarċru f'dina l-art. Jistgħu jagħmlulna d-deni, akbar ikun tagħhom. Aħna n-nisa li ma nistgħux inġibu l-armi jkollna nbatu. Alla jaf fejn ikollna ningħalqu. Il-għalqa għalina huma t-Torok. Ir-rġiel, balla jisimgħu u jaraw, aħna magħkes nisa nisimgħu u ma narawx.

V. Hekk hu. It-tbatija kollha hi għan-nisa.

Hu kif inhu, aħjar il-magħżel mill-azzarin.

Ikun kif Alla jrid.

P. Xejn ma tibża'. Is-slaten kollha magħna. Il-Gran Tork jaħseb u jara x'inhu sejjer jagħmel. Kulħadd ħa l-azzarin. Is-swar imdawrin bil-kanuni. Ix-xtut iżjed u iżjed. Għawdex qallet bil-belt ġdida. Sa Kemmuna mimlija bil-bronż u ħadid. Jien ma nemminx li t-Tork jiġi, 'ma għandi fidi f'Alla u f'San Pawl, li jekk jiġi, jiftakar u ma jiftaħarx.

V. Hekk hu. Il-Papa bagħat ukoll erba' xwieni, żewġ pinkotti, u magħhom kull ġid għal Malta, u kulma hemm bżonn kontra l-għadu.
Oħti, sejra mmur. Wasal il-ħin. Fatma, newwilli l-għonnella u l-mant, biex immur.
P. Għala hekk fisa?
V. Jidhirlek fisa? Dallam.
P. X'tibża'? Hemm id-dawl tal-qamar.
V. Ingħidlek. Wara l-ikel żewġi jrid illejla bħalma dari, imur idur dawra, u neħtieġ inkun miegħu, u mmur għad li jiena għajjiena, għax biex ingħidha f'waħda ma nħallix waħdu, l-iżjed għax billejl. Ma' dawn ir-rġiel trid toqgħod magħhom bix-xemgħa tixgħel.
P. Titkellem ma' min hu mġarrab.
Fatma, libbisha. Sewwilha l-għonnella. Qegħdilha l-pezz f'nofs ġbinha.
Dalwaqt, sinjura. Sejjaħ 'il Għajxa biex tgħinni.
Ma tafx kemm hi ratba.
Kollox ħlist.
V. Sinjura ruħi, inħallilek il-lejl it-tajjeb.
P. Bwonasira. Alla jiġi miegħek. Selli wisq għas-sinjur. Tiddawwarx ma terġa' biex toqgħod. Darb'oħra ejja iżjed kmieni.
V. Nagħmel id-dmir tiegħi biex niġi. Addiju.

7. Kumplimenti bejn nisa bdiewa meta jżuru lil xulxin.

Għad li anki n-nisa bdiewa kienu jżuru lil xulxin, iż-żjarat tagħhom kienu jkunu inqas frekwenti minn dawk tan-nisa tal-klassi l-għolja, kif jidher mill-kumment: "min irit i ghisc b-idu, ma j estasc i mur i żur." In-nisa bdiewa kienu jkunu impenjati mhux biss bit-trobbija ta' wliedhom, ix-xogħol tad-dar u r-rutina ta' kuljum, imma kienu jikkontribwixxu wkoll għad-dħul ekonomiku ta' familthom. Minn xogħol għal ieħor ma tantx kien ikollhom ħin għall-mistrieħ. Għalhekk ma jistax jonqos li anki meta kienu jżuru lil xulxin kienu jieħdu x-xogħol tal-idejn magħhom. B'hekk kienu jsieħbu x-xogħol mar-rikreazzjoni.

V. Sahha Scbent
P. Ghaddi Scbent. merhhba bik. Dina bentek. merhhba bik u biha. Kem i sbeihha.
V. Benti, chlieka t Alla.
P. Scesemha.
V. Kella.
P. Kem el sena ghandha
V. Fe Tnasc
P. Hia saret f dakka uahhda Scebba
V. Dina e Żerrigha Scbent t-oghla uesk. Felli taraha ckeikna, felli taraha kbira. El Hhascisca hhażina dejem fuk el hhascisc taieb t-akbes
P. Gebc e scoghol mighak, biesc nokoghdu kaghda, ghasc ili n-esctiekek. Dina e darba ilek ma t-igi e żurni, ghat li iena geit tant Drabi. E Ragel jachdem barra, okghot kem jogh-gbok
V. Gebt e Tajar gha Raddiena. U Kella giebet el maghżel. Bhek en ghiscu.
Gebt el kalzetta.
Gebt el chiata.

Gebt el mchadda ghal bizzilla
Gebt e tajar ghal Brieret
P. ma husc ta ftit li gebt mighak e scoghol, Brihhet hek t-okghot sa flaghscia
V. Emmenni, ili geja tmien Tiem; ma scinhu? essa phhaga, essa b-ochra, kat ma stait. min ghandu e Tfal ma j estasc j ethharrek. min irit i ghisc b-idu, ma j estasc i mur i żur.
P. Cha e Raddiena, cha el kep, Seuja ghal kalbek
V. Keghdin i chaptulek el Bieb
Tghit min giè?
P. Sci Gara, min i rit i kun ichor!
Diechla hia, ma ghettleksc el Gara tighi!
Merhha bik, geit fel uakt, biesc n-okoghdu n ethhattuha, u briehhet hek n-achdmu eżied.
Iliesc haun Scbentna.
Kem kaghdet hia u Bentha
ma husc ta ftit Li ergaina eltkaina
V. Okghod hhdeja.
Kif trit. Husc hauna.
V. Iua.
Kif dghaddiha dana e żmien
Kaila tajeb, niżu Chair l'Alla.
P. Kolhhat Bsci salib.
V. ma tighi kbir uesk, ghasc ghandi e Ragel mkareb uesk, u Tfal sachta hhaja.
P. e Żmien dbeddel, u kall uesk. n-eftakar fe żmieni li Tfal kienu dejem uara messeriethom. Ellum kif jorbot el Hhożża i feccuhh u ma i Sibuhh, ghaliesc i rit iaghmelha ta Ragel kabel ma i kun tefel. u aghar saru e scebbiet. Fein e sibhom fe Tuieki, fle Buieb, fel Biut. Iarau kif i aghmlu biesc iesebhhu. I kun ghad Alla ma rahomsc, ghaineihom fuk el ghożżieb biesc i żeugu.
V. Seirin e morru. El kliem tajeb, u hhelu phhal e Cerasi, ma el hhin dachlelna.
P. Seirin kmieni
Ghala hek fisa?
V. Fisa? Bramt sit mraden. E Tefla gebded żeug mocchiet. Embaghad enti t af, ghad errit n-otboch le Ragel u lel Tfal.
P. morru be Sliema
V. Alla i hennik.

V. Saħħa, xbint.
P. Għaddi, xbint. Merħba bik. Dina bintek? Merħba bik u biha. Kemm hi sbejħa.
V. Binti, ħlieqa t'Alla.
P. X'jisimha?
V. Kella.
P. Kemm-il sena għandha?
V. Fit-tnax.
P. Hija saret f'daqqa waħda xebba.
V. Dina ż-żerriegħa, xbint, togħla wisq. Filli taraha ċkejkna, filli taraha kbira. Il-ħaxixa ħażina dejjem fuq il-ħaxix tajjeb taqbeż.

P. Ġibtx ix-xogħol miegħek, biex noqogħdu qagħda, għax ili nixtieqek. Dina d-darba ilek ma tiġi żżurni, għad li jiena ġejt tant drabi. Ir-raġel jaħdem barra, oqgħod kemm jogħġbok.
V. Ġibt it-tajjar għar-raddiena. U Kella ġiebet il-magħżel. B'hekk ingħixu.
Ġibt il-kalzetta. Ġibt il-ħjata. Ġibt il-mħadda għall-bizzilla. Ġibt it-tajjar għall-brieret.
P. Ma hux ta' ftit li ġibt miegħek ix-xogħol, b'riħet hekk toqgħod sa flgħaxija.
V. Emminni, ili ġejja tmint ijiem; 'ma x'inhu? Issa b'ħaġa, issa b'oħra, qatt ma stajt. Min għandu t-tfal ma jistax jitħarrek. Min irid jgħix b'idu, ma jistax imur iżur.
P. Ħa r-raddiena, ħa l-kebb, sewwiha għal qalbek.
V. Qegħdin iħabbtulek il-bieb.
Tgħid min ġie?
P. Xi ġara. Min irid ikun ieħor?
Dieħla hija. Ma għedtlekx il-ġara tiegħi!
Merħa bik. Ġejt fil-waqt, biex noqogħdu nitħaddtuha, u b'riħet hekk naħdmu iżjed.
Ilhiex hawn xbintna?
Kemm qagħdet hija u bintha.
Ma hux ta' ftit li rġajna ltqajna.
V. Oqgħod ħdejja.
Kif trid. Hux hawna?
V. Iwa.
Kif tgħaddiha dana ż-żmien?
Qajla tajjeb, niżżu ħajr 'l Alla.
P. Kulħadd b'xi salib.
V. 'Ma tiegħi kbir wisq, għax għandi r-raġel imqareb wisq, u t-tfal saħta ħajja.
P. Iż-żmien tbiddel, u qall wisq. Niftakar fi żmieni li t-tfal kienu dejjem wara missirijiethom. Illum kif jorbot il-ħożża, ifittxuh u ma jsibuh, għaliex irid jagħmilha ta' raġel qabel ma jkun tifel. U agħar saru x-xebbiet. Fejn issibhom fit-twieqi, fl-ibwieb, fil-bjut. Jaraw kif jagħmlu biex jissebbħu. Ikun għad Alla ma rahomx, għajnejhom fuq il-għożżieb biex jiżżewġu.
V. Sejrin immorru. Il-kliem tajjeb, u ħelu bħaċ-ċirasi, 'ma l-ħin daħlilna.
P. Sejrin kmieni.
Għala hekk fisa?
V. Fisa? Bramt sitt imraden. It-tifla ġibdet żewġ moħħiet. Imbagħad inti taf, għad irrid notboħ lir-raġel u lit-tfal.
P. Morru bis-sliema.
V. Alla jhennik.

8. Kumplimenti tal-vistu.

Fl-irħula kienet drawwa li l-irġiel jakkumpanjaw il-katavru ta' qrabathom jew ħbiebhom. Din id-drawwa fl-ibliet kienet inqatgħet. In-nisa kienu jagħmlu sena sħiħa bil-luttu u kienu jagħtu kas ta' min imur jagħtihom l-għomor u min le.

V. Alla j otchol maghkom
Alla i hennikom
Iepka el ghomor lilkom

P. Alla jatikom e Sahha.
Kif mar u challiena
Kem kien i-af iahhseb ghal Uliedu u ghal Daru. kien ragel taieb, n etmau li mar ghand Alla.

V. Scein e deiku klubkom, ghasc mar ghand Alla biesc i etolbu ghalikom u ghalina. U ghaliesc Tebku?

P. Kif ma n-ebkusc? Hhat ma bakghelna. Min kien j ahhseb ghalina hu mar. Dar men ghair Ragel hi Tagen. Hhat ma ghandna eżied li i echu hhsiebna. Hu kien dejem Bakkari, leul jesma koddies fe đlam, embaghat me suk dejem j arga bel Bastas. Scein ma kien jonkosha e Dar, u essa men mondu marat ta kollosc ghanda bsoġn. Narra Alla j seui.

V. ma j enghalaksc bieb li ma i enfetahhsc ichor. Hhat ma ghandu i mut uara hhat.

P. Kaila n-esta n-etma, uliedi kolha meżżeuga, elkol ghandhom ghal min iachdmu. Iena Ghgest, hhat ma i hhares leia eżied

V. e Deiaksc kalbek. el Hhniena t'Alla kbira uesk, kat ma t onkos lel hhat

P. men ghairu n-esta e mur n-ara scnaghmel

V. fein jena n-esta, ghidli, haun jena ghalik.

P. Alla j-atik tant git kem enti t esctiek lel Ochrain

V. ma n-onksoksc ghaliesc iahhasra Scbini hu u hhai kien i gibni tajeb

ma n-onksoksc ghaliesc iahhasra kienet Scbenti, u kienet t hhobni uesk.

P. Entem eżda u mar u challiena darba ghala dejem Kien i esua, ken jaf i ahhseb ghal ruhhu. Challieli hhasra kbira. Ahhna ma tanc ahhna ghoġna, ma kolhhat j af li hhat ma hhabbat el bieb u mar b scein, au flus, au chobs. mur essa ghidli n-aghmel phhalu. e Salariu n-akas. mnein en gib essa el flus biesc n-ati. Dak li hu ghamel sab, u jena ghasc scein ma ghmelt scein ma ensib. Hhsept ghal arba craret, la n esta n-elbeshom, u la n-esta natihom. Lachiar Li n-aghmel en biehhom.

V. Kollosc i ghaddi. Hhat me gè u kaghad maghna, u hekda igri Lilna au e lum au ghada. Scein t biehh. Żom kollosc. El mara kat ma hi Ghgusa hhlief meta Tmut. T-esta meta trid t edher żaghżugha meta trit.

P. Temmenisc li kien i Semmik f hhaitu

V. Ghala le, en ghrafna men Żghorna. ma t eftakarsc li kont f ghorskom?

P. Tfakkarnisc f daka e Żmien. Ili mighu meżżeuga chamsa u ghescrin sena dejem men ghair ghali, eżda scenhu? e żmien ghadha phhal hholma, donni ma żeuesctc, donni kat ma kelli Ragel. Kat ma hhkarni. Iena kont sci drabi n-enkihh, u hu kat ma i etkellem. Sci drabi jaghmlu hhażin e Rgiel i żieghlu bina, ghasc embaghad niechdu e rihh fukhom. Essa kighet n-aghli u ma i esuieli. Essa n ebkihh, u scein ma rodli. Ghandi Surtu koddiem ghaineja. Mardu f mochi ghaliesc kat ma karab, u la kat riedni nesheru. ma kat ma challeitu au be dieher au bel mochbi. miet phhal ghasfur, u la stker, u la kriehh. Alla j atihh el mestriehh, u lilna el ghomor biesc notolbu l'Alla ghalihh.

V. Iena seira. En challilek el ghomor

P. Lilek ukol Scbent, Alla i uasslek be sliema

V. Alla jidħol magħkom! Alla jhennikom! Jibqa' l-għomor lilkom!

P. Alla jagħtikom is-saħħa! Kif mar u ħalliena! Kemm kien jaf jaħseb għal uliedu u għal daru! Kien raġel tajjeb, nitmgħu li mar għand Alla.

V. Xejn iddejqu qlubkom, għax mar għand Alla biex jitolbu għalikom u għalina. U għaliex tibku?

P. Kif ma nibkux? Ħadd ma baqgħalna. Min kien jaħseb għalina hu mar. Dar mingħajr raġel hi taġen. Ħadd ma għandna iżjed li jieħu ħsiebna. Hu kien dejjem bakkari, l-ewwel jisma' quddies fid-dlam, imbagħad mis-suq dejjem jerġa' bil-bastas. Xejn ma kien jonqosha d-dar, u issa minn mindu marad ta' kollox għandha bżonn. Narra Alla jsewwi!

V. Ma jingħalaqx bieb li ma jinfetaħx ieħor. Ħadd ma għandu jmut wara ħadd.

P. Qajla nista' nitma', uliedi kollha miżżewġa, ilkoll għandhom għal min jaħdmu. Jiena għaġiżt, ħadd ma jħares lejja iżjed.

V. Iddejjaqx qalbek. Il-ħniena t'Alla kbira wisq, qatt ma tonqos lil ħadd.

P. Mingħajru nista' mmur nara x'nagħmel.

V. Fejn jiena nista', għidli, hawn jiena għalik.

P. Alla jagħtik tant ġid kemm inti tixtieq lill-oħrajn.

V. Ma nonqsokx għaliex jaħasra xbini hu u ħaj kien iġibni tajjeb

ma nonqsokx għaliex jaħasra kienet xbinti, u kienet tħobbni wisq.

P. Intemm iżda u mar u ħalliena darba għala dejjem. Kien jiswa, kien jaf jaħseb għal ruħu. Ħallieli ħasra kbira. Aħna ma tantx aħna għonja, 'ma kulħadd jaf li ħadd ma ħabbat il-bieb u mar b'xejn, aw flus, aw ħobż. Mur issa għidli nagħmel bħalu. Is-salarju naqas. Mnejn inġib issa l-flus biex nagħti? Dak li hu għamel sab, u jiena għax xejn ma għamilt xejn ma nsib. Ħsibt għal erba' ċraret, la nista' nilbishom, u la nista' nagħtihom. L-aħjar li nagħmel inbigħhom.

V. Kollox jgħaddi. Ħadd ma ġie u qagħad magħna, u hekda jiġri lilna aw illum aw għada. Xejn tbigħ. Żomm kollox. Il-mara qatt ma hi għaġuża ħlief meta tmut. Tista' meta trid tidher żagħżugħa meta trid.

P. Temminnix li kien isemmik f'ħajtu?

V. Għala le? Ingħarafna minn żogħorna. Ma tiftakarax li kont f'għorskom?

P. Tfakkarnix f'daka ż-żmien. Ili miegħu miżżewġa ħamsa u għoxrin sena dejjem mingħajr għali, iżda x'inhu? Iż-żmien għadda bħal ħolma, donni ma żżewwiġtx, donni qatt ma kelli raġel. Qatt ma ħqarni. Jiena kont xi drabi ninkih, u hu qatt ma jitkellem. Xi drabi jagħmlu ħażin ir-rġiel iżiegħlu bina, għax imbagħad nieħdu r-riħ fuqhom. Issa qiegħed nagħli u ma jiswieli. Issa nibkih, u xejn ma jroddli. Għandi surtu quddiem għajnejja. Mardu f'moħħi għaliex qatt ma karab, u la qatt riedni nishru. 'Ma qatt ma ħallejtu aw bid-dieher aw bil-moħbi. Miet bħal għasfur, u la stkerr, u la krieh. Alla jagħtih il-mistrieħ, u lilna l-għomor biex notolbu 'l Alla għalih.

V. Jiena sejra. Inħallilek il-għomor.

P. Lilek ukoll, xbint, Alla jwasslek bis-sliema.